

Abdullah BİNGÖLBALI

Dr. Öğr. Üyesi | Asst. Prof.
Fırat Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü, Elâzığ-TÜRKİYE
Fırat University, Faculty of Sports Sciences, Department of Recreation, Elazig-TURKIYE
ORCID: 0000-0003-4935-2480
abingolbali@firat.edu.tr

M. Taner ŞENGÜN

Prof. Dr. | Prof. Dr.
Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Elâzığ-TÜRKİYE
Fırat University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Geography, Elazig-TURKIYE
ORCID: 0000-0003-4039-659
mtsengun@firat.edu.tr

Elâzığ Saklıkapı Kanyonunun Sportif ve Rekreatif Amaçlı Kullanımı

Öz

Sportif faaliyetler, insanların artan boş zamanları sonrasında en çok tercih ettikleri ve birçok ülkenin de en önemli gelir kaynaklarından biri hâline dönüşmüştür. Bununla birlikte günümüzde “Rekreasyon” kavramı da bir sportif hareketliliğe dönüşmüş ve uzun vadeli programlarla insanların ruhsal, fiziksel ve sosyal gelişmelerine ve çevreyle bütünleşmelerine katkı sunmaya başlamıştır. Şehir hayatının yoğunluğu, yaşanan doğal felaketler ve salgın hastalıklar, son yıllarda doğa turizmini en çok ilgi gören serbest zaman aktivitelerinden biri hâline getirmiştir. Ancak bu tür aktivitelerde bulunmak isteyenler, nerelerde hangi tür faaliyetlerin yapılabileceği konusundaki bilgiye ulaşmakta sorunlar yaşayabilmektedir. Bu nedenle sportif rekreatif alanlara sahip bu tür yerlerin özelliklerinin önceden belirlenmesi hem bu yerleri kullanacaklar için hem de buraların bilinirliği açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı; Elâzığ ili sınırları dâhilinde bulunan Saklıkapı Kanyonu'nun sportif amaçlı rekreatif faaliyetlere ve turizme açılabilmesi için sahip olduğu özelliklerinin ortaya çıkarılması, rota tayinlerinin yapılması, projelerin ve turistik alt yapı ihtiyaçlarının belirlenmesi ve buna göre planlamanın yapılmasıdır. Bu çalışmada, literatür ve arazi gözlemlerinden elde edilen veriler ile birlikte Saklıkapı Kanyonu'nun spor amaçlı rekreatif potansiyeli değerlendirilmiştir. Son 2 yıl içerisinde sahaya çeşitli dönemlerde farklı güzergâhlardan gidilerek coğrafi özellikler gözlenmiş, çizimler yapılmış, fotoğraf çekimlerinin yanı sıra drone kullanılarak saha taranmıştır. İnceleme alanın sahip olduğu sportif amaçlı rekreatif yerlerin konum ve özellikleri; haritalara işlenerek ve görsellerle ifade edilerek açıklanmıştır.

Ülkemiz turizmi yönünden çok değerli olacağı tahmin edilen Saklıkapı Kanyonu'nun Elâzığ ili ve kanyonun bulunduğu Baskil ilçesinin ekonomisine önemli katkı sağlayacak bir potansiyele sahip olduğu gözlemlenmiştir. Saklıkapı Kanyonu'nun spor amaçlı ve rekreatif faaliyetler için oldukça uygun alanlara sahip olduğu, özellikle kanyonun tabanının spor amaçlı rekreatif aktiviteler açısından oldukça uygun bir eğime ve tamamında yürünebilir bir parkur özelliğine sahip olduğu tespit edilmiştir. Sportif ve rekreatif aktiviteler açısından kanyon oldukça zengin olup; trekking, dağ bisikleti, çadır kampçılığı, dağcılık, kaya ve normal tırmanışlar, kuş gözlemciliği, olta balıkçılığı, kano ve zipline için oldukça uygundur.

Anahtar kelimeler: Spor, Rekreasyon, Saklıkapı Kanyonu, Elâzığ, Doğa.

The Use of Elazig Saklıkapı Canyon for Sportive and Recreational Purposes

Abstract

Sports activities have become one of the most preferred and most important income sources of many countries after the increasing leisure time of people. However, today the concept of recreation has also turned into a sportive activity and has started to contribute to the mental, physical and social development of people and their integration with the environment with long-term programs. The intensity of city life, natural disasters and epidemics have made nature tourism one of the most popular leisure activities in recent years. However, those who want to engage in such activities may have problems in accessing information about where and what kind of activities can be done. For this reason, it is important to determine the characteristics of such places with sportive recreational areas in advance, both

for those who will use these places and for the awareness of these places. The aim of this study is to reveal the characteristics of the Saklıkapı Canyon, which is located within the provincial borders of Elâzığ, to determine its route for sportive recreation activities and tourism, to determine the touristic infrastructure projects and their needs, and to plan accordingly. In this study, the recreational potential of Saklıkapı Canyon for sports purposes was evaluated together with the data obtained from the literature and field observations. In the last 2 years, geographical features were observed by going to the field from different routes at various times, drawings were made, and the field has been scanned using a drone as well as photographing. The location and features of the recreational areas for sportive purposes in the study area are explained by being processed on maps and expressed with visuals. It has been observed that the Saklıkapı Canyon, which is estimated to be very valuable in terms of tourism in our country, has a potential to contribute significantly to the economy of Elâzığ province and Baskil district where the canyon is located.

It has been determined that Saklıkapı Canyon has very suitable areas for sports and recreational activities, especially the bottom of the canyon has a very suitable slope in terms of recreational activities for sports purposes and a walkable track in its entirety. The canyon is very rich in terms of sportive and recreational activities, and it is very suitable for trekking, mountain biking, tent camping, mountaineering, rock and normal climbing, bird watching, angling, canoeing and zipline.

Keywords: Sports, Recreation, Saklıkapı Canyon, Elazığ, Nature.

Giriş

Bir sektör olarak spor, çağımızda çok büyük bir hızlı gelişen ve giderek daha da büyüyen sektörlerin başında gelmektedir. Özellikle sanayinin gelişmesi ve insanların artan boş zamanları sonrası sportif aktiviteler ülkelerin en başta gelen gelir kaynakları haline dönüşmüştür. Bu doğrultuda spor sektörü yaşanan çağın ekonomik, sosyal şartlarından ve toplumların genel ihtiyaçlarından etkilenerek “Rekreatif” faaliyetler biçiminde “Serbest zaman faaliyetleri” olarak gelişim göstermeye başlamıştır. Geleneksel spor yapısındaki faaliyetlere alternatifler sunmak amacı ile gelişen Rekreasyon kavramı, giderek gelişen bir sportif hareketliliğin, maksimum verimliliğinin sağlanmasını, uzun süreli programlar aracılığıyla insanların ruhsal ve bedensel gelişmelerini, değişimde direnci, çevre ve toplumsal değerlere saygı ve çevreyle bütünleşmeyi ifade etmektedir. Rekreasyon, insanların işten arta kalan zamanlarında sağlıklı olabilmek, bedensel ve ruhsal olarak yenilenmek ve kaybettikleri enerjilerini tekrar kazanmak için yaptıkları aktivitelerdir (Koşan, 2021).

Rekreatif spor veya bir diğer adıyla sportif rekreasyon ise; kişilerin sağlıklı olmak, fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal fayda sağlamak amacıyla yaptıkları sportif etkinlikleri herhangi bir spor merkezinde ya da açık alanlarda maddi karşılık ödeyerek veya ödemediği takdirde gerçekleştirirlerdir (Ural, 2022).

Serbest zamanlar dediğimiz; kişilerin günlük hayat içerisinde yapmak zorunda oldukları şeylerin dışında arta kalan zamanlarda yapılan bu faaliyetler, kişilerin beklentileri doğrultusunda şekillenmektedir. Şehir hayatının yoğunluğu, yaşanan doğal felaketler ve salgın hastalıkların insanlar üzerinde meydana getirdiği psikolojik ve sosyal yıkımlar, insanların doğayla iç içe olabilecekleri ve sportif amaçlı zaman geçirebilecekleri rekreasyon alanlarına olan ihtiyacı giderek artırmıştır. Günümüz yaşam şartlarında rekreatif aktivite olarak sporun çok büyük rolünün olduğu bir gerçektir. Ayrıca rekreasyonel aktivite olarak yapılan sportif faaliyetler, çağımızda gittikçe turizm sektörüne dönüşmüş ve turizmin de rekreatif faaliyetler içinde yer almasına yol açarak yöresel ve ülkesel açıdan turizmin gelişmesine ve çeşitlendirilmesine olumlu katkılar sağlamıştır (Uğurlu, 2005; İskender, 2019).

İnsanlar artık turizmi “deniz, kum, yüzme” olarak algılamamaktadır. Çeşitli alternatiflere yönelmekte spor ve tabiatla birlikte olarak beden ve ruh sağlıklarına katkı sunmak istemektedirler (Siler ve Şengün, 2020). Son yıllarda doğa turizmi en çok ilgi gören serbest zaman aktivitelerinden biri haline gelmiştir (Lynn & Brown, 2003; Ritchie & Adair, 2002). Bu da doğada yapılan faaliyetlerde çok büyük artışa neden olmuştur (Lera et al., 2017; Pickering et al., 2018). Bundan

dolayı özellikle sportif amaçlı rekreasyon alanlarına sahip ve doğayla iç içe olan yerlere olan talep giderek artmaktadır.

Bu tür faaliyetler için uygun alanlara sahip olan yerler ekonomik olarak gelirler elde etmekte ve gelişmektedirler. Dahası hem spor amacı ile yapılan aktivitelere katılanlar, hem de bu tür yerlere sahip yerler karşılıklı olarak bu durumdan olumlu yönde etkilenmektedirler. Ancak pek çok yer spor amaçlı rekreatif aktiviteler için sahip olduğu potansiyelin farkında olamamaktadır. Aynı zamanda bu tür aktivitelerde bulunmak isteyenlerde nerelerde hangi tür faaliyetlerin yapılabileceği konusunda yeterli bilgiye ulaşmakta sorunlar yaşayabilmektedirler.

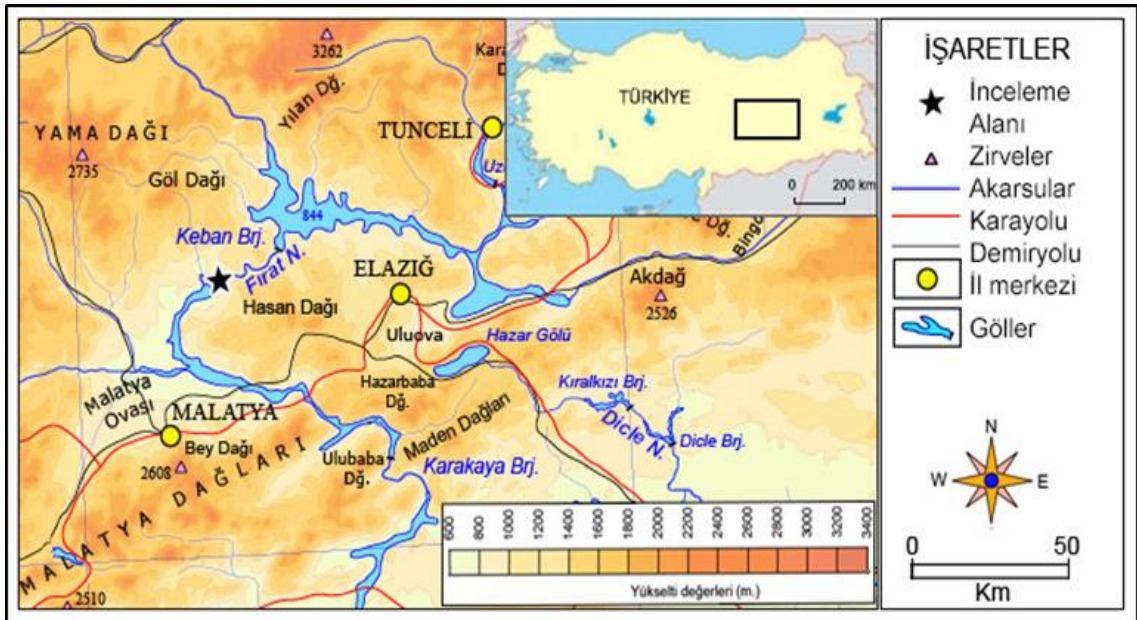
Bu nedenle spor amaçlı rekreatif alanlara sahip yerlerin önceden belirlenmesi, özelliklerinin ortaya çıkarılması, nelerin yapılabileceği ve rota tayinlerinin yapılması hem bu yerleri kullanacaklar için hem de buraların bilinirliği açısından önem arz etmektedir.

Dünyanın neresinde olursanız olun artık gelişen teknoloji sayesinde bilgiye ulaşmak artık çok daha kolay olduğundan; bu tür veriler hem ulusal hem de uluslararası düzeyde bu tür alanlara sahip olan yerler açısından büyük avantajlar sunacaktır. Konuyla ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde genellikle alanı spor, sağlık ve rekreasyon olan kişiler tarafından konuya yeterli hassasiyetin gösterilmediği ve meseleye bu açıdan bakılmadığı anlaşılmaktadır.

Ülkemiz turizmi yönünden çok değerli olacağı tahmin edilen Saklıkapı Kanyonu, Baskil ilçesi ve bağlı olduğu Elâzığ iline ekonomik açıdan her yönüyle önemli katkılar sağlayabilecek bir potansiyele sahiptir. Bu noktadan hareketle yapılan bu çalışmada belirlenen inceleme alanı Elâzığ il merkezine 75 km, Baskil ilçe merkezine ise 35 km uzaklıktadır (Harita 1).

Harita 1

Çalışma Alanını Gösteren Lokasyon Haritası

Kaynak: Siler & Şengün, 2022

Türkiye’de ve Dünyada ilk olarak bu kanyonun sahip olduğu spor amaçlı rekreatif alanların tespit edilmesi ve rota tayinlerinin yapılmasının ülke ve bölge spor turizmine, ekonomisine ve ilgili alana büyük katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Amaç

Elâzığ'da spor turizminin gelişmesine önemli katkılar sunacağı düşünülerek yapılan bu çalışmanın amacı; Elâzığ ili Baskil ilçesinde bulunan Saklıkapı kanyonunun sahip olduğu spor amaçlı rekreatif alanların ortaya çıkarılması, rota tayinlerinin yapılması ve spor turizmine kazandırılması için alt yapı çalışmalarının tespit edilmesi ve bu doğrultuda planlamaların hazırlanmasıdır. Böylelikle yapılan bu çalışmanın, Spor amaçlı rekreatif aktiviteler için buraları kullanmak isteyenlere de yol gösterici ve başvuru kaynağı olması hedeflenmiştir.

Metot ve Yöntem

Bu çalışmada; literatür ve arazi gözlemlerinden elde edilen veriler ile birlikte Saklıkapı Kanyonu'nun spor amaçlı rekreatif potansiyeli değerlendirilmiştir. Araştırma sahasında yapılan arazi gözlemleri 2020 yılı ve sonrasını kapsamaktadır. Son iki yıl içerisinde sahaya çeşitli dönemlerde farklı güzergâhlardan gidilerek coğrafi özellikler gözlenmiş, çizimler yapılmış, fotoğraf çekimlerinin yanı sıra drone kullanılarak saha taranmıştır. İnceleme alanın sahip olduğu Sportif amaçlı rekreatif yerlerin konum ve özellikleri, haritalara işlenerek ve görsellerle ifade edilerek açıklanmıştır. Araştırma yapılırken, arazi gözlemleri ile elde edilen verilerden ve sahaya ait, MTA 1/25.000 ölçekli K41d1 ve 1/100.000 ölçekli K41 jeoloji paftaları, Harita Genel Müdürlüğü'nün 1/25.000 ölçekli K41d1 topoğrafya haritaları, 5metre çözünürlüklü sayısal yükselti modeli ve Google Earth görüntülerinden faydalanılmıştır. Ayrıca elde edilen veriler CBS programları ile işlenmiş ve CBS programları (Arc GIS 10,8, Global Mapper 19) ve Photoshop CC programı yardımı ile çalışmada kullanılan haritalar hazırlanmıştır. Arazi çalışmaları ile elde edilen veriler ışığında alanın sahip olduğu Sportif ve Rekreatif özellikler başlıklar halinde sunulmuştur.

Sportif Amaçlı Rekreasyonel Aktiviteler

Rekreasyon; kelime anlamı olarak yenilenme ve yeniden yapılanma anlamına gelmektedir. Bireysel olarak yenilenmek ve diğer bireylerle kaynaşmak, daha mutlu ve sakin bir yaşam için, yapmak zorundaki işleri dışında kalan serbest zamanlarını kendi istekleri ve seçimleri doğrultusunda değerlendirmesidir. Bireylerin sürekli faal olduğu ve yoğun geçen iş hayatı, olumsuz çevre koşulları zaman geçtikçe insanların günlük alışkanlıklarını ve psikolojik iyi oluş hallerini etkilemektedir (Ertüzün vd., 2020). Modern yaşam şartları ve kalabalık kentleşme ile birlikte iş hayatının yoğunluğu bireylerde strese yol açmaktadır (Akdeniz & Ardahan, 2020; Uzgur vd., 2021).

Psikolojik ve fiziksel sağlıklarını korumak, her zaman tekrarlanan alışılmış hareketlerden zaman zaman uzaklaşmak, bireylerin esas gereksinimleri arasındadır. İçinde bulunulan bu hal, insanların günlük hayatında alışılmış ve tekrarlanan işlerinden zaman geçtikçe sıkılması ve yeni bir nefes alma ihtiyacını doğurması ve boş vakitlerini değerlendirme arzusunu geliştirir. Bireyler boş vakitlerini istedikleri gibi geçirebilmek için kendileriyle baş başa kalmak veya grupsal faaliyetler içerisine katılmak isteyebilir. Rekreasyon, ferdin istediği aktivitelerde bulunarak beynini ve ruhunu dinlenerek hayata bıraktığı yerden devam etmesini sağlar. Rekreasyon, zorunluluk hâline dönüşen aktivitelerinden farklı olarak; bireyin kendini yenilemek ve geliştirmek, zaten kendisinin olan zamanı istekleri doğrultusunda kullanmasıdır (Url2, 2021). Rekreasyon, insanların hayat dengelerini sağlamalarında önemli bir unsurdur. Pek çok tanımı olmakla beraber rekreasyonu genel olarak insanların serbest zamanlarında dinlenmek, eğlenmek, spor yapmak ve kendilerini geliştirmek için kapalı ortamlarda veya doğada yapmış oldukları aktiviteler olarak tanımlayabiliriz. Ancak bu tür aktivitelerin rekreasyonel faaliyet olabilmesi için birtakım özellikleri taşıması gerekmektedir.

Karaküçük' e göre; rekreasyonun özelliklerinden bazıları şunlardır:

- a) Yapılan faaliyetler bireylerde özgürlük hissi uyandırmalıdır.
- c) Rekreasyon faaliyetleri bireylerin serbest zamanlarında yapılır.

- d) Her yaştan ve her cinsten insana aktivitelere katılım imkânı verir.
- e) Rekreasyonel aktiviteler, kapalı veya açık alanlar, her iklim ve mevsim şartlarında uygulanabilir.
- f) Rekreasyonel aktiviteler farklı faaliyetleri kapsar.
- g) Rekreasyon insanların doyuma ulaşmalarına ve mutlu olmalarına yol açan faaliyetler bütünüdür.
- h) Rekreatif faaliyetler, bireylerin kendilerini ifade edebilmelerine ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarmalarına imkân vermedir.
- ı) Rekreasyonun bireysel olarak her kişiye uyan bir amacı vardır.
- i) Rekreasyon aktiviteler katılımcılara bireysel ve toplumsal özellikler kazandırır.
- j) Rekreasyonel faaliyetler, planlı veya plansız, yetenekli veya yeteneksiz bireylerle ya da düzenli veya düzensiz mekânlarda yapılabilir (Karaküçük, 2008, s. 47).

Fertlerin bedensel açıdan güçlerini tekrar kazanmalarına ve psikolojik iyi oluş durumlarını kuvvetlendirmeye yönelik, istedikleri şekilde seçebilecekleri birçok aktivite bulunmaktadır. Rekreasyonel faaliyetler pek çok etkinliği içinde barındırmakla beraber spor kavramıyla oldukça ilişkili bir kavramdır. Çağımızda spor ile insan hayatı birbirlerinden ayıramayan bir bütün hâlini almıştır. Bu nedenle insanların yaşı ne olursa olsun bilimin ışığında, belirli bir sisteme dayalı ve şuurulu bir şekilde yapılan spor, insanların bütün hayatı süresince mutlu, başarılı ve sağlıklı kalabilmesinde, moral ve motivasyonun yüksek olmasında çok önemli bir role sahiptir (Yalçınkaya vd., 1993). Sportif amaçlı rekreasyonel aktivitelere katılarak boş zamanlarını değerlendiren bireylerin yaptıkları aktiviteler onların sosyal ve psikolojik olarak gelişimlerini sağlamakta ve sonraki hayatlarını sağlık problemleri olmadan ve bilinç sağlığı yerinde olarak geçirmelerine olanak sunmaktadırlar (Yeşilyurt & İnan, 2021).

Spor bilinci, insanlığın varoluşuyla beraber ortaya çıkan zamanla insanlık açısından yaşanan dönemlerin gerektirdiği şartlara ve durumlara göre tekrar şekillenen bir süreçtir. Spor, birinci olarak beden faaliyeti sonraları oyun, gün içerisindeki rutin meşguliyetlerden kaçma, sosyal açıdan insanların karşılıklı olarak etkileşmesi, bireyle toplumu kaynaştırma özelliği ile birlikte, sosyalleşmenin toplumun her kesiminde oluşmasında çağımızın en çok rağbet gören ve gittikçe tercih edilen bir faaliyet alanıdır. Spor, genellikle bireylerin sağlıklı kalabilmek, boş zamanlarını değerlendirmek ve eğlenmek için yaptıkları bir aktivitedir. Bu bağlamda rekreasyonel amaçlı sportif aktivitelere katılımın da insanların ruh sağlığı üzerindeki olumlu etkileri bulunmaktadır (Arsovic et al., 2019).

Spor anlam olarak; eğlenmek, dinlenmek, oyun, oylanmak, kafayı dağıtmak ve rutin işlerden kurtulmak anlamındadır. Spor kavramı; insanlığın ilk yıllarında temel ihtiyaçlar için kullanılırken günümüzde sağlık kazanmanın yolu, bir eğlence aracı, bir sosyal faaliyet veya meslek olarak görülmektedir (Basım & Metin, 2009). Sporu bireylerin psikolojik ve bedensel sağlıklarına çok önemli katkıları olan, sosyolojik ve moral yönünden kazanımlar elde etmek amacı ile yapılan hareketler bütünü olarak tanımlamak mümkündür (Aracı, 2004). Bireylerin çevrelerini kendi doğal çevresi hâline dönüştürürken elde ettikleri yetenekleri, belirli kurallar dâhilinde araçsız veya araçla, bireysel veya grup hâlinde boş zamanlarında ya da bütün gününü alacak şekilde yaptıkları sosyalleştirici, dayanışmacı ve rekabete dayalı kültürel bir olgudur (İnal, 2015).

Turizm Perspektifinde Rekreasyon

Rekreasyon ile turizm, bireylerin serbest zamanlarında gerçekleştirdikleri aynı türden pek çok aktiviteyi paylaştıklarından dolayı örtüşmekte ve bir ortak yaşam ilişkisinden söz edilebilmektedir (Öztürk, 2018). Turizm hem dinlenmek hem de eğlenmek niyeti ile serbest vakitleri değerlendirme ihtiyacından ortaya çıkmaktadır. Rekreasyon açısından imkânların geniş

olması, ait olduğu o yöreyi daha çekici hale getirerek, buralara çok daha fazla turist gelmesine ve gelirlerinde artışa yol açabilmektedir (Karaküçük, 2008). Turizm ile rekreasyon arasındaki ilişki konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde; rekreasyonel aktiviteler için alanların planlanması ve bu konuyla ilgili kararların alınması, inşasının tamamlanması ve buralara ulaşım gibi konuları içerdiği görülebilmektedir (Metin vd., 2013). Çağımızda etkinlik turizmi Dünyada turizmin önemli ve gittikçe gelişen bir türü olarak literatürde geniş çaplı araştırmalara konu olmaktadır (Can, 2015). Dünya genelinde devamlı olarak önemi artan ve ekonomik boyutlarda çok büyük rakamlara ulaşan turizm; bireylerin psikolojik, fiziksel ve toplumsal ihtiyaçlarına doğrudan veya dolaylı yollardan, belirli bir zaman diliminde cevap veren en etkili aktivitelerdendir (Usta, 2002).

Turizmde; insanları seyahate teşvik amaçlı olarak değişik motivasyonlar vardır. Bunlar; fiziksel ve psikolojik olarak yenilenme, istirahat etme, uzun zamandır yaşadığı çevreden belirli bir süre için uzaklaşma, doğayla iç içe olma, eğlenmek, kültürel ve tarihi yerleri gezmek, değişik insanlar tanıma, spor ve macera gibi sebeplerdir (İçöz & Kozak 2002, s. 89). Günümüzde turizm talepleri her zamanki gibi güneş, deniz, kum ve eğlencenin yanı sıra değişik turizm yöntemlerinin kullanımı doğrultusunda hareket etmektedir. Toplumsal ve fiziksel çevrede yaşanan olumsuzluklar bireylerin rahatlatma ve motive olma yönündeki ihtiyaçlarını tetiklemektedir (Aslan, 1993). Turizm faaliyetleri; sanayileşme ve şehirleşmenin meydana getirdiği yeni hayat şekline devamlı adapte olmak zorunda kalan insanların; tükettikleri enerjilerinin yol açtığı stresin sistematik olarak yok edilmesinde ve psikolojik iyi hallerinin devamı için oldukça büyük öneme sahiptir (Mansuroğlu, 2002).

İnsanların yaşamları ve günlük iş temposundan belirli süreliğine de olsa uzaklaşıp kendilerine zaman ayırmaları, psikolojik ve bedensel sağlıklarına, yenilenmelerine katkı sunmasının yanında iş verimliliklerine ve motivasyonlarına da olumlu katkılar sunacaktır (Can, 2015). Şehirsel mekânlardaki olumsuz yaşam koşulları ve rekreasyon kaynaklarının yetersiz olması sebebi ile insanlar, şehir dışındaki rekreasyonel kaynaklarını tercih etmektedir (Akten & Akten, 2011; Ceylan & Somuncu, 2020). Çağımızda; fiziksel etkinlikleri kısıtlanan bireyler yaşam standartlarını ve kalitesini daha sağlıklı sürdürebilmek için rekreasyonel aktivitelere ihtiyaç duymakta ve bu yüzden bireyler için rekreasyon, gündelik hayatın bir vazgeçilmezi halini almaktadır (Aykaç-Yanardağ, 2018).

Son yıllarda büyük şehirlerde yaşayan insanlarda meydana gelen, kalabalık şehir yaşantısından kaçma isteği, rekreasyon ve turizm aktivitelerine duyulan ihtiyacın en önemli sebeplerinden birisi olmuştur (Şahin vd., 2009). Turizmin tatmin etmeye çalıştığı ihtiyaçlara bakıldığında rekreasyonel faaliyetlerin öneminin gün geçtikçe artmakta olduğu görülmektedir. Bu faaliyetler aracılığıyla turizm hareketliliği meydana gelen bölgenin tanıtımı yapılmakta ve bilinirliği artmaktadır (Çağlayan, 2003). Aynı zamanda günümüz turizminde sportif, sanatsal ve kültürel aktiviteler vasıtasıyla yöreye imaj kazandırma etkili bir yöntem olarak kabul görmektedir (Tayfun & Arslan, 2013; Çelik, 2018).

Rekreasyonel Aktivitelerin Doğa ile İlişkisi

Doğa sporları denildiği zaman aklımıza ilk olarak “doğa içerisinde yapılan” sporlar gelir. Bununla birlikte doğa sporlarını “Outdoor Sporlar” doğal alanların spor amaçlı kullanılmaları olarak ta tanımlamak mümkündür. İnsanlar bu faaliyetleri yaparken, kalabalık şehir hayatı ve yaşamın olumsuz düşünce ve stresinden uzakta, sadece yaptıkları aktiviteden haz almaya çalışmakta, dinlendirici, eğlendirici ve zorluklarla mücadele için yeterli olan enerjiyi sağlamaya yardımcı olan mekânlarda bulunmaktadır (Uğurlu, 2005: Vural, 2019). Şehirleşmenin çok hızla yayılması sebebi ile rekreatif aktivitelere daha çok ihtiyaç duyulmakta ve bireyler daha çok doğal ortamlara rağbet etmektedir (Aslan, 1993). Gerçekleştirilen yöresel ve doğal etkinlikler, rekreatif aktivite yapmak isteyen kişileri bu etkinliklerin gerçekleştirildiği bölgeye çekerek bölgede hareketliliğe yol açmaktadır. Tabiat ile iç içe alanların rahatlatıcı, dinlendirici ve enerji verici etkisi,

doğada yapılan rekreasyon faaliyetlerinin her geçen gün önemini artırmaktadır (Dalkılıç & Mil, 2017).

Yerel faaliyetlerin her yıl yapılması ve geleneksel hâle dönüşmesi yöreye olan talebi arttırmakta ve yöreyi çekici hâle getirmektedir. Gerçekleştirilen yöresel faaliyetler içerisinde, el sanatları, fuarlar, sportif yarışlar, panayır, halk oyunları, müzik gösterileri ve şenlikler yer almaktadır (Yemenoğlu vd., 2013). Bu tür yerel faaliyetlerle insanlar, kendi kültürlerinin reklamını yapabilmekte, yerel kültürleri ile övünme fırsatı bulmakta, bununla beraber kendi kültürlerinin gelişmesi ve korunmasını sağlamaktadırlar (Gül vd., 2013). Bazı sosyal toplum kuruluşları, organizatör amaçlı müesseseler kırsal bölgelerde şenlik, festival ve rekreasyonel aktiviteler gibi organizasyonlar düzenlemektedirler (Ertüzün & Fişekçioğlu, 2013). Tabiat ile iç içe olan kırsal ve doğal alanlar rekreasyon amaçlı aktivitelere katılmak isteyen bireyler için en müsait yerlerdir. Son dönemde hızla gelişen iklimsel, sosyolojik ve toplumsal olaylar bu konunun önemi daha da artmıştır. Yerel boyutta geleneksel, doğal ve kültürel desenlerin turizmin üzerinde yaratacağı etki düşünülerek diğer turizm çeşitlerine alternatif olarak kurgulanan doğa turizmi ekonominin ve doğal kaynakların sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır (Malkoç, 2020).

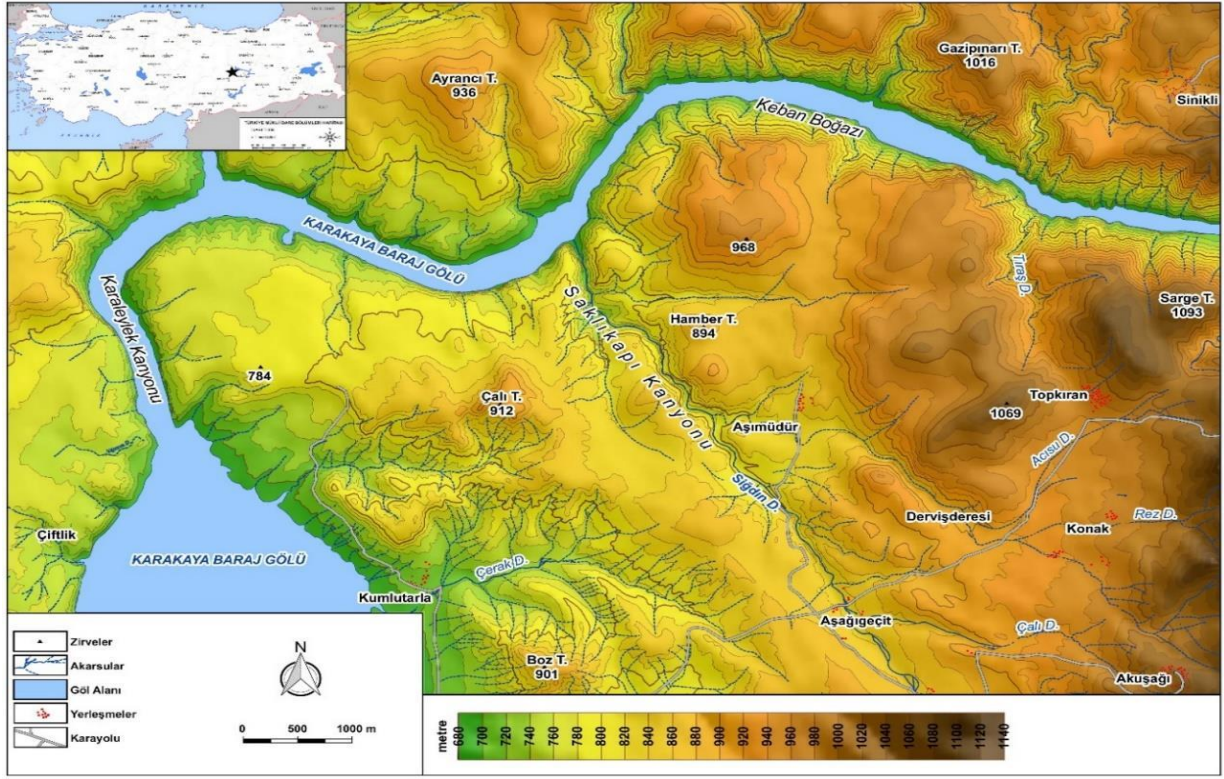
Bu tür yerler çevre problemlerinden oldukça uzakta olup; yenilenmek ve dinlenmek isteyenlerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek en uygun rekreasyon alanlarına sahiptirler. İnsanlar artık serbest zaman faaliyetlerini kapalı ortamlardan çok açık alanlarda yapmayı tercih etmektedirler (Saltık & Akova, 2019). Doğada yapılan rekreasyonel aktiviteler, insanların yaşam kalitesini artırdığı gibi ülke ekonomilerine de önemli katkılar sunmakta ve bununla birlikte bölgesel gelişmişlik farkının giderilmesin de bir araç olarak da görülmektedir (Kasalak & Akıncı, 2015). El değmemiş ve doğal ortamlarda yapılan rekreatif aktivitelerin ön plana çıkması, kırsal alanlarda ekonominin canlanmasına yol açarak buralardan şehirlere doğru olan göçü engellemektedir. Kırsal kesimlerde yapılan rekreasyonel aktivitelerin gelişmesine verilen destek sayesinde yerel kültürlerin ve doğal çevrenin muhafazası sağlanmaktadır (Torun, 2013). Doğal bölgelerde yapılabilecek faaliyetlerin zenginliği rekreasyonel aktivitelere uygun ortam teşkil etmektedir. Doğa sporları, şehir merkezlerinin dışında tabiat ile iç içe kendiliğinden doğal ortamlarda bulunan; kayalıklar, nehirler, denizler, karlı tepeler, göller, dağlar, şelaleler yamaçlar, kanyonlar gibi ortamlarda gerçekleştirilen faaliyetlerdir (Baylan vd., 2019). Çağımız yaşantısı içerisinde şehirleşme ve beraberinde betonlaşma aşırı artmış, tabiat ile olan ilişkilerin neredeyse yok olma noktasına gelmiştir (Siler, 2023). Devamlı kapalı alanlarda yani doğal olmayan mekânlar da çalışmak ve bunun meydana getirdiği stres nedeniyle insanlar doğada yapılan sporlarını ve rekreatif faaliyetleri, serbest zamanlarını değerlendirilmek için daha çok tercih etmeye başlamışlardır (Özer & Çavuşoğlu, 2014).

Bulgular

Elâzığ Saklıkapı Kanyonuna ulaşabilmek için; Elâzığ-Baskil güzergâhı takip edilerek Baskil ilçe merkezinden sonra yaklaşık 21 km mesafedeki Akuşağı köyü yönünde hareket edilmelidir. Akuşağı köyünden 1,5 km sonra Saklıkapı Kanyonunun başlangıç noktasına varılmaktadır. Akuşağı köyünden itibaren kanyonun uzunluğu yaklaşık olarak 5 km dir. Saklıkapı Kanyonu, Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Fırat Bölümü içerisinde bulunur. Kanyon, Elâzığ ilinin batısında, Fırat nehrinin bir yan kolu olan Sıgdın Deresi vadisinin aşağı çığırında yer almaktadır. Bu bölgelerde yapılan arazi gözlemleri, araştırma ve incelemeler sonucunda (Tonbul, 1985; Kalınca, 1997; Siler & Şengün 2022) elde edilen bulgulardan hareketle, Saklıkapı Kanyonu'nun oluşumunun 3 milyon yıl boyunca devam ettiği tahmin edilmektedir (Harita 2, Foto 1-2).

Harita 2

Arastırma Sahasının Fiziki Haritası

Kaynak: Siler & Şengün, 2022

Fotoğraf 1

Saklıkapı Kanyonu Girişi ve Kanyon İçi Görüntüler

Fotoğraf 2

Vadiye Girişi Sağlayan Kapı Şeklindeki Geçit

Kaynak: Siler & Şengün, 2022

Toplamda 5 km olan Kanyonun, en dar ve tipik olan 2800 m'lik uzunluğa sahip kısmı iki bölümden oluşmaktadır (Siler & Şengün, 2022). Kanyonun aşağı bölümünde kaya düşmelerinin sonucunda üst üste yığılan kaya bloklarının arasında vadiye girişi sağlayan kapı şeklinde bir geçit söz konusudur. Nitekim, Elâzığ Valiliğince 2019 yılı sonbahar aylarında yapılan incelemeler sonucunda Saklıkapı Kanyonu'nun ismi buradan esinlenerek verilmiştir.

Fotoğraf 3

Saklıkapı Kanyonu'nun Yürüyüş Parkurundan Görüntüler

Kanyon tabanında bazen ancak bir insanın geçebileceği genişlikler veya bir diğer ifadeyle geçitler söz konusudur. Kanyonun turistik ve rekreatif özelliği bulunan kısmında tabanın en geniş yeri ise 40 m kadardır (Fotoğraf 3).

Bazı kısımlarda ise tabanda kütle hareketleri sonucunda oluşan 1 ila 3 m'lik yüksekliğe sahip engeller veya eğim kırıklıkları mevcuttur. Kanyon rekreatif aktiviteler açısından oldukça uygun bir eğime ve tamamında yürünebilir bir parkur özelliğine sahiptir. Sportif ve rekreatif aktiviteler açısından kanyon oldukça zengin olup özellikle trekking, dağ bisikleti, çadır kampçılığı, dağcılık, kaya ve normal tırmanışlar, kuş gözlemciliği, olta balıkçılığı, kano ve zipline için oldukça uygundur. Aşağıdaki haritada rotalarıyla beraber spor amaçlı rekreatif alanlar gösterilmiştir (Harita 3).

Otopark Alanları ve Araç Yolu Güzergâhının Belirlenmesi

Akuşağı köyünden kuzey istikametinde araç yolu mevcut olup uzunluğu, 4,5 km'dir. Araçla bu istikamet takip edildiğinde Kanyonun Fırat nehri ile buluştuğu bitiş noktasına (Saklıkapı kanyonunun sonundaki Seyri Fırat Tepesine kadar) ulaşılabilir. Araçlar için Otopark alanları ilk olarak kanyon girişinden önce kanyonun kuzeybatı ve güneydoğu yakalarında iki adet olacak şekilde belirlenmiştir, bunlardan başka üçüncü park alanı olarak kanyonun batı yakası üzerinde acemi trekking parkuru başlangıcında belirlenmiştir. Dördüncü park alanı olarak da kanyonun seyir tepesine (Seyr-i Fırat) yakın Kanyonun kuzey ucu belirlenmiştir.

Trekking

Trekking sporu, özellikle son yıllarda kalabalık şehir ortamından sıkılıp doğayla iç içe kalmayı ve orada hem spor yapıp hem de stres atmayı arzulayan bireylerin tercih ettiği popüler rekreatif aktivitelerin başında gelmektedir. Bu bağlamda Saklıkapı Kanyonu bu aktivitede bulunmak isteyenlere sahip olduğu doğal özellikleri sayesinde çok güzel imkânlar sunmaktadır. Saklıkapı kanyonunun başlangıcı olarak kabul edilen Akuşağı köyünden Sıgdın deresi boyunca Fırat

Bingölbali, A. & Şengün, M. T. (2023). Elâzığ Saklıkapı kanyonunun sportif ve rekreatif amaçlı kullanımı, *Mavi Atlas, 11*(Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 12-32.

Nehrine yaklaşık 1,5 saat yürüme mesafesiyle Kanyon içerisindeki güzergâhtan ulaşmak mümkündür (Fotoğraf 4 ve 5).

Fotoğraf 4

Kanyon İçi Trekking Yolu

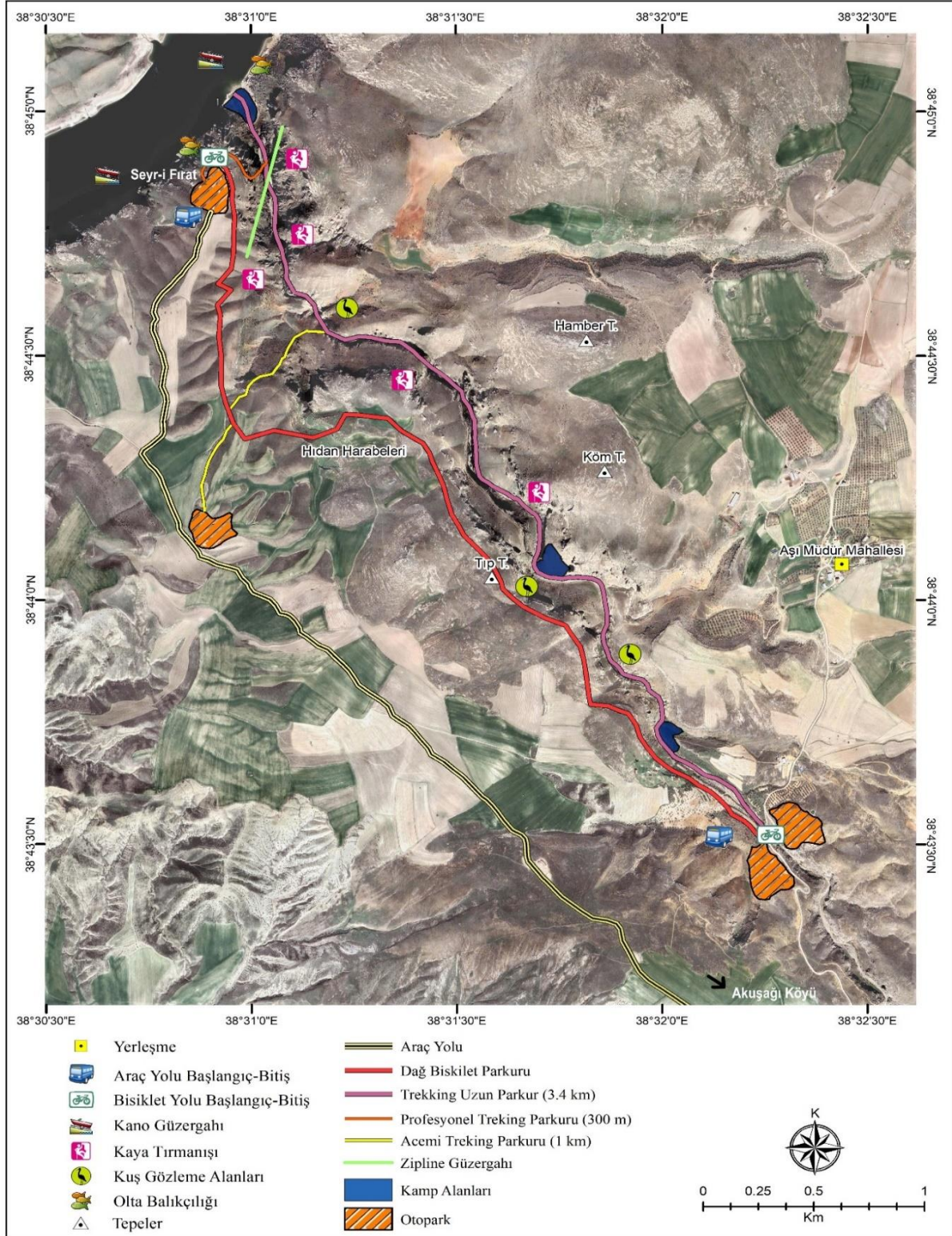
Fotoğraf 5

Kanyon İçi Trekking Yolu

Harita 3

Saklıkapı Kanyonu'nun Spor ve Rekreatif Amaçlı Planlama Haritası

Trekking (yürüyüş) parkuru; zorluk derecesine göre acemi, profesyonel ve uzun parkur olarak 3 kısma ayrılabilir. Akuşağı köyü köprüsünden (kanyonun başlangıcı) başlayan Kanyonun başlangıcından itibaren 2 km'lik mesafe herkesin kolayca yürüyebileceği parkurdur. Ancak daha sonra kanyon içerisinde bazı alanlarda oluşan doğal basamaklar ve kaya düşmeleri nedeniyle kanyon içerisinde yürüyüş zaman zaman inişli-çıkışlı (3-6m) arası değişen kaya tırmanışlarını gerektirdiğinden orta derece zorluk özelliğine sahip parkur olarak da adlandırılabilir ve yaklaşık olarak 3,4 km mesafeli uzunluğa sahiptir. Profesyonel parkur olarak adlandırabileceğimiz ve zorluk derecesi çok daha fazla olan bir diğer kısım ise 300 m mesafede olup Kanyonun sonundaki Seyri-Fırat tepesinden doğu istikametinde başlamaktadır. Ayrıca Kanyonun Hiden harabelerinden sonra kuzeydoğu istikametinde 1 km uzunlukta acemi parkuru diyebileceğimiz, trekking yapmaya yeni başlayan kişilerin rahatlıkla kullanabilecekleri yürüyüş alanı da mevcuttur.

Dağ Bisikleti

Macera ve adrenalin tutkunlarının özellikle tercih ettiği dağ bisikleti de yine spor amaçlı rekreatif aktivitelerin başında gelmektedir. Kanyonun başlangıcından itibaren 3720 m. uzunluğa sahip bu dağ bisiklet parkuru bisiklet tutkunları için çok cazip imkânlar sunmaktadır. Aynı zamanda Saklıkapı kanyonun batı yamacında yer alan ve Akuşağı köyünden (Saklıkapı kanyon başlangıcı) 5km uzaklıktaki Seyri-Fırat Tepesi ve civarında; çadır kampçılığı, dağcılık, kaya ve normal tırmanışlar için uygun alanlara sahip olmakla beraber dağ bisikleti içinde uygun parkur alanlarına sahiptir (Harita 3 ve Fotoğraf 5).

Fotoğraf 5

Kanyon içi dağ bisikleti güzergâhı

Çadır Kampçılığı

Tabiatla baş başa ve huzur içerisinde kalmayı arzu edenler için kanyon uygun kamp alanlarına sahiptir. Kanyon içerisindeki kamp alanları, çadır kurmaya ve konaklamaya elverişli alanlar da belirlenmiştir. Kanyonun girişinden itibaren 580m. sonra ilk kamp alanı kanyonun içerisinde ve kuzeydoğu tarafında yer almaktadır. Yaklaşık olarak kanyon içerisinde 1380 m. yürüdüktan sonra ikinci kamp alanı yine aynı yönde mevcuttur. Üçüncü ve dördüncü diğer kamp alanları kanyonun Karakaya Baraj Gölüne (Fırat vadisine) açıldığı sahilin sağ ve sol yakalarında yer almaktadır. Kanyonun bitiş noktasının üst kısmında yer alan Seyr-i Fırat tepesi olarak nitelendirilen alanın yanındaki düzlük alan da kamp çadır alanı için bir diğer uygun alandır (Harita 3 ve Fotoğraf 6).

Fotoğraf 6

Kanyon İçi Çadır Kampçılığı İçin Uygun Alanlar

Dağcılık ve Kaya Tırmanışı

Adrenalin tutkunlarının oldukça rağbet ettiği kaya tırmanışı için belirlenmiş olan ilk güzergâh kanyon girişinden itibaren kuzeybatı istikametinde 1720 m içeride Tıp tepesinden sonra kanyonun sağ yakası üzerinde bulunmaktadır. İkinci tırmanış alanı, ilk tırmanış parkurundan 780 m sonra Kanyon başlangıcından itibaren 2500 m de belirlenmiştir. Aynı yönde ilerlendiğinde üçüncü ve dördüncü tırmanış alanları girişten itibaren 3250 m. de kanyonun iki yakasında 100 m. arayla yapılacak şekilde planlanmıştır. Beşinci ve son kaya tırmanışı alanı kanyonun başlangıç noktasının 3600 m de planlanmıştır (Harita 3 ve Fotoğraf 7).

Fotoğraf 7

Kanyon İçi Dağcılık ve Kaya Tırmanışı Alanları

Kuş Gözlemciliği

Kanyon değişik kuş türlerine (Karaleylek, Kaya serçesi, Güvercin, Yarasa, Bülbül, Martı, Kırlangıç, Kaya kartalı, Karabatak vb.) ev sahipliği yapmaktadır. Rekreasyon tutkunları için bulunmaz fırsatlar sunan Saklıkapı Kanyonu içerisinde; kuzeybatı istikametinde kanyonun başlangıcından itibaren ilk kuş gözlemciliği noktasına ulaşmak için 1 km civarı yürümek gereklidir, ilk gözlem noktasından 800 m daha yürüdüğü takdirde 1800 m de ikinci kuş gözlemciliği noktasına ulaşılır. Üçüncü kuş gözlemciliği noktası kanyon başlangıcından yaklaşık 3 km içeride yer almaktadır ve bu nokta kanyonun ikinci kısmının başlangıç noktasına denk gelmektedir. Bunlardan başka kanyonun baraj gölü sularıyla birleştiği nokta da kuş gözlemciliği için uygun dördüncü sahadır. Saklıkapı kanyonu içerisinde bu belirlenen alanlar dışında da birçok noktada kuş gözlemciliği yapılabilecek muhtelif alanlar mevcuttur (Harita 3 ve Fotoğraf 8).

Fotoğraf 8

Kuş Gözlemciliğine Uygun Alanlar

Olta Balıkçılığı ve Kano Güzergâhları

İnsanlar üzerindeki psikolojik ve ruhsal etkileri nedeniyle olta balıkçılığı da rekreasyonel faaliyetler içerisinde önemli bir yere sahiptir. Saklıkapı Kanyonun başlangıcından itibaren kanyon güzergâhı kuzeybatı istikametinde takip edildiğinde yaklaşık olarak 5 km. sonra kanyon Fırat Nehriyle buluşmaktadır. Fırat nehri boyunca bu alan düzlük bir alan olup sağlı-sollu olta balıkçıları için uygun bir faaliyet alanıdır. Yine bu noktadan başlanarak Fırat Nehri üzerinde

Keban ilçesi (kuzey) ve Karaleylek Kanyonu (Batı) istikametlerinde kano sporu yapılabilir (Fotoğraf 9).

Fotoğraf 9

Olta Balıkçılığı ve Kano Sporlarına Uygun Alanlar

Zipline Güzergâhı

Zipline, günümüzde gittikçe popüler olan ekstrem sporlar arasında yer almaktadır. Genel olarak doğada tabiat güzelliklerinin içerisinde mesire ve piknik alanlarına yakın yerlerde yapılmaktadır. Zipline sporu; ip üzerinde kayma şeklinde icra edilmektedir. Herhangi bir noktadan daha aşağıda bulunan bir noktaya kurulan çelik bir halat veya ip ile kayma şeklinde yapılmaktadır. Bu sporun yapılabilmesi için yüksek bir noktaya çıkmak ve emniyet kemeri takmak gerekir ve ardından aşağıdaki noktaya kişiler kendi ağırlığı ve yerçekiminin yardımı ile kayarlar (Url 3, 2022). Saklıkapı Kanyonu'nun Karakaya Baraj Gölü'ne açıldığı kısımda Fırat vadisine ve çevreye hâkim yükseltiler bulunmaktadır. Hem Saklıkapı Kanyonu'nu hem de Fırat vadisini gören hâkim bir tepede seyir terası ve bu terasla aynı yükseltide bulunan karşı yamaç arasında zipline mekanizması kurularak ilgisi olan turistlere farklı bir aktivite alanı oluşturulabilir. Bu amaçla Saklıkapı Kanyonuna ait rekreatif faaliyet alanlarını gösteren harita üzerinde belirlenen Zipline güzergâhı, kanyonun Seyri Fırat tepesi yakınında ve kanyonun iki yamacı arasında güneybatı-kuzeydoğu yönlü olarak 400mt uzunluğunda bir parkur olarak belirlenmiştir. Kanyon genişliği ve derinliği değerlendirildiği takdirde belirtilen güzergâh dışında Zipline güzergâhı olarak belirlenebilecek birçok alan bulunmaktadır. Ancak seçilen alan Karakaya Baraj gölünü de görmesi sebebiyle bu turistik aktivite için en uygun görülen alandır (Harita 3, Fotoğraf 10).

Fotoğraf 10

Zipline Güzergâhı

Sonuç

Bu çalışma sonucunda ilk kez Saklıkapı Kanyonunun sahip olduğu sportif ve rekreasyonel faaliyet alanlarının neler olabileceği, nerelerde yapılabileceği ve bu faaliyetlerin hayata geçirilmesinin önemine değinilmiş ve ardından öngörülen faaliyetlerin yapılış amaçları ve hizmet edeceği konular tarif edilmiştir.

Teknolojik imkânların hızla gelişmesi ve birçok alanda kullanıyor olmaları insanların yaşamlarını her açıdan olumlu etkilemekle beraber birçok sosyal, psikolojik ve toplumsal sıkıntıları da beraberinde getirmiştir. Özellikle şehirlerde beton yığınları ve kalabalık insan grupları arasına sıkışan kitlelerin tabiatla baş başa kalabilecekleri ve aynı zamanda da istedikleri serbest zaman etkinliklerini yapabilecekleri ortam arayışları günden güne artmakta ve rağbet görmektedir. Yaşadığımız çağda hızlı ve çarpık kentleşme, kırsaldaki iş olanaklarının sınırlılığı, kentlere doğru yaşanan göçler şehir hayatını her zaman olduğundan çok daha fazla çekilmez hale dönüştürmüştür. Bu ortamların insanlar üzerinde meydana getirdiği bedensel, psikolojik, sosyolojik tahribat ve iş hayatının meydana getirdiği stresten kurtulmak isteyenler kendileri için alternatif yeni uğraşlar ve bunları yapabilecekleri yerlerin arayışı içerisine girmişlerdir. Özellikle son zamanlarda yaşanan deprem ve salgın hastalıklar insanların dikkatini tekrar doğaya ve doğal ortamlarda yapılabilecek rekreasyonel faaliyetlere çevirmiştir. Bunun doğal sonucu olarak en başta turizm sektörü olmak üzere spor amaçlı veya başka rekreasyonel faaliyetlerle az çok ilişkili birçok alan bu durumdan azami faydalanma yoluna gitmiştir. Bu da spor amaçlı ve diğer rekreasyonel faaliyetlerin şekillenmesi ve yaygınlaşması üzerinde oldukça önemli etkiler yaratmıştır. Durum böyle olunca tabiatla iç içe ve gerek sportif ve gerekse başka rekreasyonel aktivitelerin yapılabileceği yerlerin tespit edilmesi ve bu yerlere nasıl ulaşılacağı, özellikleri ve nelerin yapılabileceği konusunda fikir vermek amacı ile yerlerinin tespit edilmesi ve rota tayinlerinin yapılması önem arz etmektedir.

Sahip olduğu özel jeolojik ve Jeomorfolojik oluşumları, kendine has karakteristik yapısı ve dikkat çekici özellikteki manzaralarıyla ülkemiz ve bölge spor turizmi açısından çok değerli olduğu düşünülen Saklıkapı Kanyonu, genelde Elâzığ iline ve özelliklede Baskil ilçesinin ekonomisine çok önemli katkı sağlayacak doğal, turistik ve sportif bir zenginliktir. Bölgenin mevcut sportif ve rekreasyonel potansiyelinin akıllıca, doğru ve daha verimli bir şekilde değerlendirilmesi amacıyla sahadaki faaliyetler organize edilirken, bu çalışmanın kısmen aktarmış olduğu coğrafi tespitler dikkate alınmalıdır. Dolayısıyla yapılacak altyapı çalışmaları ve yatırımlarda, kanyonun sahip olduğu doğal ortamı, özellikle de jeomorfolojisi göz ardı edilmemelidir.

Bu bağlamda Elâzığ ilinin Baskil ilçesinde bulunan Saklıkapı Kanyonunun Spor amaçlı ve diğer rekreatif faaliyetler için oldukça uygun alanlara sahip olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle kanyonun tabanı spor amaçlı rekreatif aktiviteler açısından oldukça uygun bir eğime ve tamamında

yürünebilir bir parkur özelliğine sahiptir. Sportif ve rekreatif aktiviteler açısından kanyon oldukça zengindir. Trekking, dağ bisikleti, çadır kampçılığı, dağcılık, kaya ve normal tırmanışlar, kuş gözlemciliği, olta balıkçılığı, kano ve zipline için oldukça uygundur.

Öneriler

Spor amaçlı ve diğer rekreasyonel aktivitelerin yapılabileceği, doğayla iç içe olan yerleşim yerlerinin tespit edilmesi, özelliklerinin ortaya çıkarılması, rota tayinlerinin yapılması ve herkese kolaylıkla ulaşım imkânı sunulması sayesinde;

✓ Sosyolojik, psikolojik ve toplumsal açıdan çok bunalan günümüz insanlarına değişik alternatifler sunarak, onları içinde buldukları olumsuz durumdan kurtarıp moral, motivasyon ve verimliliklerinde artışa yol açabilir ve toplumda istenmedik davranış ve olayların önüne geçilebilir.

✓ Ülkelerin ve bu gibi özelliklere sahip yörelerin tanıtımına çok fazla kaynak ayrılmadan tanıtımları yapılabilir.

✓ Kırsal alanların tekrar canlanması ve buralarda yaşanan göç olayları engellenebilir ve bu sayede; istihdam, tarımsal ve kırsal kalkınma sağlanabilir.

✓ Bu tür özelliklere sahip alanlarda yapılacak spor amaçlı ve diğer rekreatif aktiviteler sayesinde çeşitli yeteneklerin tespit edilip ortaya çıkarılması, ülke sporuna kazandırılması ve bu gibi konularda bireylerin farkındalık ve bilinç düzeyleri artırılabilir.

✓ Spor ve doğa turizminin canlanması ve gelirlerinde artış sağlanarak ülke ve yöre bazında ekonomik gelirler elde edilebilir.

✓ Vatandaşların ve özellikle gençlerin konuyla ilgili kültürel ve entelektüel gelişmelerine katkılar sunarak; doğa bilinci, tabiata sahip çıkma ve iyi bir vatandaş olma konusunda bilinçli hareket etmeye sevk edebilir.

✓ Saklıkapı Kanyonunun sahip olduğu sportif ve rekreasyonel potansiyelin aktif bir şekilde kullanılması için Fırat Üniversitesi ile iş birliğine gidilebilir. Aynı zamanda sahada Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü, Coğrafya ve Turizm bölümü öğrencilerinin bir kısım eğitimlerini ve stajlarını burada almaları ve uzmanlaşmaları sağlanarak hizmet sunumunda yararlanılabilir.

✓ Kanyona yakın köylerin muhtarları ile birlikte toplantılar düzenlenerek kanyonun sahip olduğu Sportif ve rekreasyonel potansiyel ve bu potansiyelin hayata geçirilmesi durumunda yöreye sağlayacağı katkılar anlatılmalıdır.

✓ Kanyona spor ve rekreatif aktiviteler için gelmesi muhtemel dağ-doğa sporcuları için rehberlik etmesi konusunda yine Fırat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölüm öğrencilerinden faydalanma yoluna gidilebilir.

Kaynakça

Arsović, N., Đurović, R. & Rakočević, R. (2019). Influence of physical and sports activity on mental health. *Facta Universitatis Physical Education and Sport*, 17(3), 559-568. <https://doi.org/10.22190/FUPES190413050A>

Akdeniz, Y. & Ardahan, F. (2020). Bireyleri rekreasyonel tenise başlamaya motive eden faktörler ölçeğinin geliştirilmesi ve geçerlilik güvenirlik çalışmasının yapılması. *Anıya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 188-207. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/54055/716290>

Akten, M. & Akten, S. (2011, 17-19 Şubat). *Rekreasyon potansiyellerinin belirlenmesine yönelik bir model yaklaşımı: Güleğ yöntemi* [Bildiri sunumu]. I. Ulusal Sarıgöl İlçesi ve Değerleri Sempozyumu, Sarıgöl, Türkiye. <https://silo.tips/download/rekreasyon-potansiyellerinin-belirlenmesine-yonelk-br-model-yaklaimi-glez-yntem>

Aracı, H. (2004). *Okullarda beden eğitimi* (6. baskı). Nobel Yayın Dağıtım.

Aslan, Z. (1993). Sanayileşme ve kentleşmenin doğada rekreasyon faaliyetlerine duyulan gereksinimi arttırıcı etkisi. *Ekoloji Çevre Dergisi*, 2(8), 22-24. <https://doi.org/10.14486/IJSCS191>

Aykaç Yanardağ, A. (2018). Boş zaman ve rekreasyon kavramlarının ortaya çıkışı ve gelişimi. İçinde Muammer Tuna (Ed.), *Turizm sosyolojisi* (ss. 45-62). Anadolu Üniversitesi Yayınları

Basım, N. & Metin, A. (2009). *Spor yönetimi* (2. baskı). Detay Yayıncılık.

Baylan E., Dilaver Z., Demir A. & Oktay E. (2019). Su ve arazi tabanlı rekreasyon olanaklarının belirlenmesi: Ankara güneyi alt havzası örneği. *KSÜ Tarım ve Doğa Dergisi*, 22(1), 106-121. <https://doi:10.18016/ksutarimdog.vi.417721>

Can, E. (2015). Boş zaman, rekreasyon ve etkinlik turizmi ilişkisi. *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 1-17.

Ceylan, S. & Somuncu, M. (2020). Turizm alanlarındaki ikinci konutların rekreasyon amaçlı kullanımı: Pelitköy (Burhaniye/Balıkesir) örneği, *Turkish Journal of Geographical Sciences*, 18(1), 28-56. <https://doi/10.33688/aucbd.665702>

Çelik, S. (2018). Alternatif turizm. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(56), 194-95. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.20185638991>

Çağlıyan, A. (2003). Baskil ilçesinin (Elâzığ) yerleşme tarihi. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları* (4), 6-15.

Dalkılıç, G. & Mil, B. (2017). Rekreasyon-animasyon hizmetlerinin sınıflandırılması ve otel işletmelerindeki öneminin değerlendirilmesi. *Beykoz Akademi Dergisi*, 5(2), 40-72. <https://doi:10.14514/BYK.m.21478082.2017.5/2.40-72>

Ertüzün, E. & Fişekçioglu, B. (2013, 14-16 Kasım). *Kırsal alanlarda yapılan rekreatif faaliyetlerin bölgede yaşayanlara etkisi* [Bildiri sunumu]. Ulusal Kop Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, Konya, Türkiye. <https://docplayer.biz.tr/1568140-Ulusal-kop-bolgesel-kalkinma-sempozyumu.html>

Ertüzün, E., Hadi, G. & Fidan, E. (2020). Spor merkezine üye bireylerin rekreasyon fayda düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 221-230. <https://doi:10.17155/omuspd.657210>

Gül, K., Erdem, B. & Gül, M. (2013). Yerel festivallerin etkinliğine bağlı ziyaretçi kazanımları: Sındırgı Yağcıbedir festivali örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 213-239.

İçöz, O. & Kozak, N. M. (2002). *Turizm ekonomisi* (1. baskı). Turhan Kitabevi.

İnal, A. N. (2015). *Beden eğitimi ve spor bilimi* (5. baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.

İskender, A. (2019). Boş zaman ve rekreasyon ile turizm arasındaki ilişki üzerine akademik bir araştırma. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 22(1), 50-59.

Kalınca, A. (1997). *Keban ve yakın çevresinin jeomorfolojisi* (Tez No. 63936) [Yüksek Lisans tezi, Fırat Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon: Boş zamanları değerlendirme* (6. baskı). Gazi Kitabevi.

Kasalak, M. A. & Akıncı, Z. (2015). Ekoturizmin yerel halk üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(1), 189-196. <https://doi:10.24289/ijsser.106408>

Koşan, F. (2021). *Aydın kenti yakın çevresinde mevcut ve potansiyel rekreasyonel olanakların değerlendirilmesi* (Tez No. 655369) [Yüksek Lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Lera, I., Pérez, T., Guerrero, C., Eguíluz, V. M. & Juiz, C. (2017). Analysing human mobility patterns of hiking activities through complex network theory. *Plos One* 12(5), e0177712. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0177712>

Lynn, N. A. & Brown, R. D. (2003). Effects of recreational use impacts on hiking experiences in natural areas. *Landscape and Urban Planning*, (64), 77-87. [https://doi:10.1016/S0169-2046\(02\)00202-5](https://doi:10.1016/S0169-2046(02)00202-5)

Malkoç, E. N. (2020). Doğa turizminde aile kamplarının incelenmesi. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 22(3), 748-758. <https://doi: 10.24011/barofd.768413>

Mansuroğlu, S. (2002), Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman özellikleri ve dış mekân rekreasyon eğilimlerinin belirlenmesi. *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 15(2), 53-62. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akdenizfderg/issue/1586/19703>

Metin, T. C., Kesici, M. & Kodaş, D. (2013). Rekreasyon olgusuna akademisyenlerin yaklaşımları. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 8(30), 5021-5048.

Özer, E. Z. & Çavuşoğlu, F. (2014). Rekreasyonel bir faaliyet olarak yerel etkinliklerin kırsal turizme etkisi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 17(2), 191-202. <https://doi.org/10.14486/IJSCS191>

Öztürk, Y. (2018). Boş zaman, rekreasyon ve turizm kavramları arasındaki ilişkinin karşılaştırmalı bir analizi. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 1(2), 31-42. <https://doi: 1029226/TR1001.2018.86>

Pickering, C., Rossi, S. D., Hernando, A. & Barros, A. (2018). Current knowledge and future research directions for the monitoring and management of visitors in recreational and protected areas. *J. Outdoor Recreat. Tour*, (21), 10-18. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2017.11.002>

Ritchie, B. & Adair, D. (2002). The growing recognition of sport tourism. *Current Issues in Tourism*, 5(1), 1-6. <https://doi: 10.1080/13683500208667903>

Saltık, Z. & Akova, O. (2019). Yakın açık alan rekreasyon aktivitelerinin iyi olma hali, psikolojik dayanıklılık, yenilenme deneyimi, yaşam doyumu ve iş tatmini üzerindeki etkileri. *Journal of Sport and Recreation Researches*, 1(1), 1-20.

Siler, M. & Şengün, M. T. (2020). Saklıkapı Kanyonu'nun (Baskil-Elâzığ) turizm planlaması. İçinde H. Kürüm & K. Şen (Eds.), *Her yönüyle Baskil* (ss. 1070-1086). Yıkılmazlar Basın-Yayın.

Siler, M. & Şengün, M. T. (2022). Karaleylek ve Saklıkapı Kanyonu'nun (Elâzığ) jeopark potansiyeli. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2), 409-426. <https://doi: 10.18069/firatsbed.1054801>

Siler, M. (2023). Akçatepe Mağarası'nın (Elâzığ) jeomorfolojik özellikleri, turizm potansiyeli ve planlaması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(1), 83-100. <https://doi: 10.18069/firatsbed.1209513>

Şahin, C. K., Akten, S. & Erol, U. E. (2009). Eğirdir Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımlarının belirlenmesi üzerine bir çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 10(1), 62-71.

Tayfun, A. & Arslan, E. (2013). Festival turizmi kapsamında yerli turistlerin Ankara alışveriş festivalinden memnuniyetleri üzerine bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 192-206.

Torun, E. (2013). Kırsal turizmin bölge insanına katkıları. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 15(24), 31-37.

Bingölbali, A. & Şengün, M. T. (2023). Elâzığ Saklıkapı kanyonunun sportif ve rekreatif amaçlı kullanımı, *Mavi Atlas*, 11(Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 12-32.

Uğurlu, A. (2005). *Rekreasyonel amaçlı doğa sporlarının turizm'de kullanılması Antalya köprülülü kanyon rafting uygulaması* (Tez No. 206382) [Yüksek Lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Usta, Ö. (2002). *Genel turizm* (2. baskı). Anadolu Matbaacılık.

Uzgun, K., Pekel, H. A. & Aydos, L. (2021). Rekreasyonel koşucuların spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi. *Aksaray University Journal of Sport and Health Researches*, 2(1), 62-82. <http://asujshr.aksaray.edu.tr/tr/pub/issue/62660/938168>

Vural, H (2019). Ekoturizm ve rekreasyona yönelik yerel halk talepleri: Bingöl ılıcalar örneği. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 9(1), 40-52.

Yalçınkaya, M., Saracaloğlu, A. & Varol, R. (1993). Üniversite öğrencilerinin spora ilişkin görüşleri ve beklentileri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 4, 2-13.

Yemenoğlu, E., Dalgın, T. & Çeken, H. (2013). Geleneksel festivallerin kırsal turizm üzerindeki etkileri. Denizli-Honaz kiraz festivali örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 3(1), 16-21.

Yeşilyurt, C. & İnan, H. (2021). Rekreatif amaçlı spor yapan bireylerde yaşamda anlam ve olumlu ve olumsuz duygulanım arasındaki ilişki. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 5(2), 129-135. <https://doi: 10.30625/ijctr.1023613>